

“NUH TUFANI” ROMANINDA GEÇEN TÜRKMEN GELENEKLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Nesrin SİS¹

ÖZET

Türkmen Türkçesi, Türkiye Türkçesi ile birlikte Türk Dilinin Güneybatı lehçeleri arasında yer alır. Her iki lehçede pek çok ortak kültür varlığı ve paylaşımı görülmektedir.

Bu çalışmada, Türkmen Türkünün sosyal ve kültürel hayatı, yaşama şekli, inanç ve töreleriyle ilgili oldukça geniş malzemeyi ihtiva eden “Nuh Tufanı” romanının Türkiye Türkçesine yapılan çevirisi çerçevesinde, Türkmen Türklerinde yaşayan gelenek-görenek ve inanışların, Türkiye Türkleriyle olan benzerlik ve farklılıkları hakkında bir fikir verebilmek gayesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkmen, gelenek, kültürel ortaklık

An Evaluation on Turkmen Traditions seen in the Novel of “Nuh Tufanı”

ABSTRACT

Turkmen dialect, together with Turkish, takes place among the southwestern dialects of Turkic Languages. Both dialects share many common cultural values.

In this study, which based on Annaguli Nurmemmed’s novel “Noah’s Flood”, the traditions, customs, life style and beliefs of Turkmens are evaluated and also compared with the culture of Turkish people in Turkey. This article aims at providing some basic ideas to the scholars who have interested in Turkmen language and literature.

Keywords: Turkmen, tradition, cultural partnership.

***

---

¹ Yard.Doç.Dr.; İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Bölümü Öğretim Üyesi

GİRİŞ

Yaşadıkları coğrafyalar açısından oldukça geniş bir alana yayılmış olan Türkler ve Türk lehçeleri hakkında Kaşgarlı Mahmut'tan bu yana çeşitli tasnifler yapılmıştır. Bugüne kadar Türk lehçe grupları, coğrafi yönler coğrafi adlar, boy adları, dil özellikleri ve tabirlerin karışık kullanılmasına göre değişik şekillerde adlandırılmışlardır. Yönlere göre yapılan tasnifte Kafkasya, Azerbaycan ve Güney Kırım'da konuşulan lehçelerin yanında Anadolu ve civarı ile Türkmen Türkçesi güneybatı grubunun içinde yer alır.(Buran vd.1999:25)

Oğuz grubuna mensup Türkiye Türkleri ve Türkmen Türkleri arasındaki yakın dil akrabalığının yanı sıra bu iki Türk boyunun ortak bir kültür ve medeniyet dairesinden gelmiş olmaları, daha pek çok müşterek kültür varlığını paylaştıklarını göstermektedir. Türk dünyasının yakınlaştığı şu günlerde, ortak kültür miraslarını tanıtop geliştirmek hedefine bir katkıda bulunmak, bunları kullanıma ve paylaşımına sunmak gayesi ön plana çıkmaktadır.

Günümüz Türkmen yazarlarından Annaguli Nurmehmet'in "Nuh Tufanı" isimli romanı, Türkiye Türkçesine aktarılarak ortak kültür varlıkları hazinesine kazandırılmış bir eserdir Türkmen Türkçesinde "Nuhun Tupanı"adı ile yayınlanan roman –Annaguli Nurmehmet, Nuh Tufanı, (Aktaran, Nesrin K. Sis) Aba Yayınları, Ankara 1994-yazarın romanları arasında Türkiye Türkçesine ilk aktarılanıdır.

Nuh Tufanı, sembolik ve psikolojik nitelik taşıyan bir romandır. Vak'a Kızılacak adlı bir köyde yaşayan beş karakter üzerine kurulmuştur. İnsanların düzene karşı gelerek göçmeyi, "göbek bağının kanının damladığı toprağa" sıkı sıkıya yapışmalarını, Türkmen insanının fikri yapısını, hayata bakış açısını işleyen eser, kısaca Kızılacak köyünün trajedisini yansıtan bir romandır.(Sis 1994)

Bu çalışmada; Türkmen Türkünün sosyal ve kültürel hayatı, yaşama şekli, inanç ve töreleri ile ilgili geniş malzemeyi de ihtiva eden "Nuh Tufanı" romanı çerçevesinde Türkmen Türklerinde yaşayan, gelenek-görenek ve inanışların, Türkiye Türkleriyle olan benzerlik ve farklılıkları hakkında bir fikir verebilmek gayesiyle, eserden alıntılar yapılmış, ilgili değerlendirmeler ile Anadolu sahasındaki ortak ve farklı belirtileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Eserden hareketle tespit edilen, gelenek-görenek ve inanışları şu şekilde bir sıralamaya tâbi tutmak mümkündür:

1.Göbek bağının toprağa gömülmesi

"... Ey insan, senin varlığını çeken ve kuvvet toprağa gömülmüş olan göbek bağını.... Ne yaparsan yap, fakat göbek bağını yitirme, o; gömülü

olduğu toprakta atalarının ruhuyla karışıp senin yaşamana neden olmaktadır...” (Nuh Tufanı, s.8).

Romanın başında, yeni doğan çocuğun kesilen göbek bağının toprağa gömülmesi geleneği karşımıza çıkmaktadır. Aynı konu romanın ilerleyen bölümlerinde de sık sık işlenmektedir. Toprağa gömülen göbek bağının öldükten sonra, toprağa gömülmüş olan ataların ruhuyla karışıp çocuğun yaşamasına sebep olduğu vurgulanmaktadır.

Türkiye Türklerinde de aynı gelenek bulunmakla birlikte göbek bağının toprağa gömülmesinin amacı konusundaki inanış farklıdır. Anadolu’da da, göbek bağı, gül ağacı dibine, cami avlusuna, el değmeyecek ıssız bir yere, ev içerisinde bir yere gömülür ve rasgele atılmaz. Aksi halde çocuğun gözünün dışarıda olacağına, nasibini aramak için ata evini bırakarak başka memleketlere gideceğine inanılır.(Acıpayamlı,1974:53-55)

2. Gelinlik çağına gelmiş bir kızın evde kalması

“... Sadap Ayçeren’in yüzünün kızardığını görünce mutlu olur, daha çok konuşası gelirdi: ” kız niye utanıyorsun yoksa evde kalırım diye mi korkuyorsun..” derdi...” (Nuh Tufanı, s.12).

Genç kızların belli bir yaştan sonra evlenememeleri ile ilgili olarak kullanılan “evde kalmak” deyimini her iki toplumda yaygın olarak görülmektedir.

3. Genç kızların evde halı dokuması

“...Şehirde Ayçeren’in bir çok kız arkadaşı oldu. Okulu bitirdikten sonra da halı fabrikasında işe başladı. İki yıl içinde büyük bir halı ustası olmuştu. İki büyük kardeşinin evinde, birbirinden güzel halılar dokuyarak onların evini süsledi...” (Nuh Tufanı, s.14)

Türkiye’de özellikle kırsal kesimde çok yaygın olan genç kızların el tezgahıyla halı dokuma âdetinin Türkmenlerde de olduğu görülmektedir.

Halı ve halıcılık denince bütün dünyada “Yaylacı Türkler” akla gelir. Halıcılık koyunculuk ile derin bir yün ve boya bilgisini gerektiren iştir.(Ögel,1991:143)

Türkler Maveraünnehr, Horasan, Çu Vadisi ve Kuzey Çin olmak üzere geniş bir alanda MÖ 5.4. yüzyıllardan itibaren yaylak kışlak düzeninde yaşamakta ve sanatlarını icra etmekteydiler. Türk topluluklarının yaylak-kışlak düzeni onlara diğerlerine göre farklı maddi ve manevi değerler kazandırdı. Bunlardan biri de halı kilim gibi düz ve düğümlü dokuma yaygılarıdır. Halıyı keşfeden Türk dokuyucular, onun üzerine duygu düşünce veya efsanelerini en güzel biçimde üst düzey soyutlamalarla nakş ederek halıyı sanat eseri normuna soktular.(Ayan vd.1999)

Türk Dünyasında ortak ve yaygın olan dokuma kültürünün halı konusundaki geleneği Türk göçebe kültürü ve bu kültürün ekonomik özellikleriyle doğrudan ilgilidir.

4.Evlatlık verme

... “Cihan Sultan Teyze, küçük kardeşinin oğlu olduğu zaman, onu kendine evlatlık vermeleri için çok yalvardı. “Gönlü fakir, yaşlıdır, üzülmesin” diye küçük Mekancıyı ona oğul verdiler...” (Nuh Tufanı, s.21)

Türkiye’de, yine özellikle kırsal kesimde, yaygın olarak görülen, çocuğu olmayan bir çiftte eşlerden birinin kardeşlerinin çocuklarından bir tanesinin doğar doğmaz evlatlık olarak verilmesi ve bu çift tarafından gerçek anne babasıymış gibi büyütülmesi âdetidir. (Kavruk 2003) İki toplumda da ortak olarak bulunmaktadır.

5.Baba yadigarı

“... Heştek Ağa, bu kitaplar bana babamdan kalan yadigarlardır. Onda dini kitaplar çoktu. Hayatını kiliseye adanarak geçirdi. Her zaman İncilden medet umardı. Bu kitap yanında olursa, kalbin temiz olur derdi. Ben de onu bu yüzden elime aldım diye Maria gelin anlatmaya başladı...” (Nuh Tufanı, s.47).

Baba yadigarı konusunda eserde işlenen kutsal kitap “İncil” unsuru diğer unsurlardan farklılık göstermektedir. Bu; romanın yapısı ve birtakım değerlerin kişilerle sembolleştirilerek ele alınmasından kaynaklanmaktadır. Eser; İslamiyeti, Hıristiyanlığı, Komünizmi, Hümanizmi ve Kapitalizmi sembol eden beş karakter üzerine kurulmuştur. Bu karakterlerin hayat felsefeleri yaşayış ve inanışları çatışmaları romanın ana temasıdır.(Sis 1994)

Özellikle babadan oğla kalan maddi değeri olan veya manevi anlam taşıyan değerli eşyalar özenle saklanır ve babadan oğla devredilir. Zor günlerde dahi satılmaz, elden çıkarılmaz. Ailenin şerefi sayılan baba yadigarlarının özenle saklanması her iki toplumun ortak özelliklerindedir.

6.Ölenlerin gök yüzünde yıldızlarının bulunması

“... Arhip onun, annesinden başka kimse olmadığına naaşının bir yıldızla dönerek gökyüzüne uçtuğuna emin oldu. Annesinin niçin bir yıldız olup kendini çağırıldığını bütün kalbiyle hissetti...” (Nuh Tufanı, s.53).

Ölen kimselerin ruhlarının gökyüzünde yıldızla dönüştüklerine ilişkin inanış hemen hemen tüm dünya toplumlarında bulunan masalsi bir inanıştır.

Gök, yıldızlar ile arşı güneş ile ayı içine alan geniş bir deyim olarak Türk tarihi ve düşüncesinde çok uzun bir süre içinde oluşmuştur. Altay, Kuzey Türk destanları ile düşüncelerinde göğün direği anlayışı da çok önemlidir. Batıya gelindikçe Türk kavimleri bu inanışı hafifçe İslam

düşüncesi ile de benzeştirmişlerdir. Ancak deyimler ile düşünceler çok eski çağların izlerini taşırlar. Türklerdeki göğün direği “bir çadır direği gibi” düşüncesi yeryüzünde çok yayılmış ve adeta insanlığın malı olmuş gibidir. Eski Roma ve Yunan çevreleri bu direğe “Universalis Columna” diyorlardı.(Ögel 1995:169)

Türk inanç sistemine göre tanrı göğün en üst katındadır. Kötülüklerin anası, karanlığı, kovan, yeryüzünü aydınlatan güneş, ay ve yıldızlar gök çadırı içindedir. Göğün koruyuculuk vasfından dolayı iduk tasavvur edilmesi kendisinde bir koruyucu iye olduğunu düşündürmüştür. Gökteki ay ve yıldızlar da birer koruyucu iye olarak, yeryüzüne tanrının gönderdiği ışığı indirmektedir. Ay gibi yıldızlar da kişiöğlü için aynı rolü oynayan varlıklardır. Bu koruyucu iyeleri memnun etmek, onların rızasını sağlamak için kendilerine Hun çağından itibaren kurban kesildiği ve bunun tabiatın en canlı olduğu yılın beşinci ayında bir merasim ile ifa edildiğini Çin kaynaklarından öğrenmekteyiz. Türk inancında mevsimlerin nasıl olacağı, değişimi, yıldızların hareketine göre tayin edilirdi. Yıldızların hareketine bakarak havanın sıcak mı soğuk mu olacağı önceden kestirilirdi. Bir işe başlamadan önce ayın ve yıldızların durumu dikkate alınırdı. Bugün de Türkler arasında; gökte her insanın bir yıldızı olduğuna inanılır. Gökte yıldız kayması olduğunda birinin öleceği düşünülür.(Kalafat 1990:28-33)

7. Genç kızların kopuz çalması

“... Aycereni kopuz çalarak kendi mazisinin kayıp sesini duyurduğu için sevgi örtüsüne dolayıp gönlüne sardı...” (Nuh Tufanı, s.61).

Saz bugün bütün Anadolu’da kullanılan Türk enstrümanıdır. Alevi-Bektaşî geleneğinde, söylenirken Kur’an okuyormuş gibi davranılarak saygı ile dinlenilmesi gereken nefesler saz ile icrâ edilir. Bektaşî Edebiyatında seçkin yeri olan kadın şairler ve bunların nefesleri mevcuttur.(Dedebaba 2001:567-673)

Kızların ve kadınların kopuz çalması Bektaşî geleneği dışında Anadolu’da fazla görülmez. Türkiye’de saz çalıp türkü söylemek genellikle erkeklere özgü bir davranıştır. Dolayısıyla genç kızların kopuz çalarak şarkı söylemeleri Türkmenlerde yaygın olarak görülen bir âdettir denilebilir.

8. Dünürcü gitmek

“... Ah bütün bunlar ile kendim uğraşabilirim, ama senin kızına dünürcü gelsem, bu nasıl olay olur Sehetniyaz...” (Nuh Tufanı, s.66).

Gelin olarak alınmak istenen kızın evine, erkek tarafı olarak dünürcü gitmek ve kız istemek, Anadolu’da geçerli ve canlı bir gelenektir. Türkmen toplumunda da var olduğu görülen bu gelenek Türk topluluklarının halk kültüründe ortak ve yaygındır.

9. Kur'anı öpmek

“ ... Nökör Kuranı üç kere öpüp başına koydu...” (Nuh Tufanı, s.77)

Kur'an-ı Kerim'i üç kere öpüp başına koymak, ona gösterilen saygıyı ve Allah'a olan imanını ifade eden bir davranış olarak yaygın ve ortak bir âdettir ve sadece Türklere özgüdür. Arap ve Acem kültüründe yoktur.

10. Misafirliğin üç gün olması

“... Arhip, misafirlik en fazla üç gün olur diye düşünüp, üç günden sonra belki gider diye neşesi yerine gelerek rahatlamaya çalışıyordu...,” (Nuh Tufanı, s.119).

Üç sayısının Türk kültüründe belli bir yeri vardır. Yabancı masalların batıdan gelenlerinde sadece üç sayısının formel bir değer taşımasına karşılık, Türk masallarında buna ek olarak yedi ve kırk sayıları da görülür. Üç sayısı çeşitli yerlerde sıkça geçmektedir: Kardeşlerle ilgili olanlar: üçü de kız üçü de erkek, zamanla ilgili olanlar: üç gün üç gece, tabiat üstü varlıklarla ilgili olanlar: üç dev üç peri kızı, hayvanlarla ilgili olanlar: üç karga üç katır, yiyecek ve içeceklerle ilgili olanlar: üç yumurta, üç tas su, insanlarla ilgili olanlar: üç arkadaş, üç kör, eşyayla ilgili olanlar: üç kırbaç, üç altın, iş yapma: üç ağır şart, üç defa saplama, diğerleri: üç selvi ağacı, üç bela, üç yol ağzı gibi(Sakaoglu 1999: 66-67)

Türkiye'deki “Üç gün misafir dördüncü gün ev sahibi” sözü misafirliğin üç günden uzun tutulmaması gerektiğine dair nükteli bir sözdür. Türkmenlerde de aynı geleneğin olduğu romandaki ifadeden anlaşılmaktadır.

11. Akkoyun kesme

“...Ramazan ayı bittikten sonra altmış üç yaşını, yani Hz.Muhammed Peygamberin yaşını yaşamış olacağı için Ak koyun keseceğini kıvançla kızına söylemişti...” (Nuh Tufanı, s.152).

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in vefat ettiği yaş olan altmış üç yaşını doldurmuş erkeklerin Ak koyun kesme geleneği Türkmenlere mahsustur.

Eski Türk hayatında kurban ve adak için hayvanlar seçilirdi. Bugün de Anadolu'da Tanrıya bir” şükran” niteliğinde kesilen kurbanların yanı sıra dilek ve adak için de kurban kesmek yaygındır.(Kalafat 1990: 95-96)

Türkiye Türklerindeki bu adak ve kurban geleneği uzak da olsa her iki toplum için bir paralellik olarak düşünülebilir.

12. Ramazan ayında hatim indirme

“... Sehetniyaz, kendi kendine hatim indirmezse köyde başka hiç kimsenin bu işi yapamayacağından adı gibi emindi...” (Nuh Tufanı, s.152).

İslam dini inancı gereği, sevap kazanmak amacıyla Ramazan ayı boyunca hatim indirmek ortak ve yaygın bir gelenektir. Bütün İslam ve Türk Dünyası bu uygulamayı benimsemiştir.

13. Mezarlık

“... Evet onun inancına göre bu gece dünyaya gelen çocuk mezarlık gibi temiz olmalıydı...” (Nuh Tufanı, s.185).

Mezarlık Türkmen halk kültüründe temiz, kutsal bir yer sayılır. Çevresinde yüksek sesle konuşmak, şarkı söylemek, elle mezarlığı işaret etmek hoş görülmez. Türkiye Türklerinde de mezarlıkta defnedilen ölümlere gösterilen saygıya binaen benzer davranışlarda bulunmak hoş karşılanmaz. Ancak “mezarlık gibi temiz” ifadesi Türkiye Türklerinde bulunmamaktadır.

14. Düğün adeti

“... Görücülerin geleceği Sehetli gün mü?...” (Nuh Tufanı, s.235)

Türkmenlerde hafta içinde bazı günlerde düğün yapmanın yasak olduğu anlaşılmaktadır. Gece gökte gelinin, meskun olduğu yer yönünde yıldız yoksa o gün kutlu gündür. Yani düğün yapmak yasak değildir.

Anadolu sahasında ise “iki bayram arasında” düğün yapılmaz inancı yaygındır.(Kalafat 1990:93)

15. Gelin getirme

“... Kecebesi güzel süslenen deveyi de yularlarının gevşetilmesini bekleyip, ağızlıklarını çiğneyen iki tane atgulaklı atları da kopuzun sesi yerinden kıpırdattı. Kecebe'nin bir tarafında, atı kişneyerek yüzü nurlu Nökör geliyor. Yüreklerde ise kopuz sesine katılan gelinalcı çalınıyordu.... “ (Nuh Tufanı, s.245)

Gelinin baba evinden oğlan evine getirilirken deve veya at gibi bir binek hayvanına bindirilmesi ortak bir adettir. “Kecebe”(Deve hörgücünün üzerine gelinin oturması için konulan taht)“Atgulacı”(Gelin getirilen at veya arabaya bağlanan ipek kumaş) “Gelinalcı(Kopuzla çalınan düğün müziği) gibi tabirler Türkmenlere özgüdür.

Anadolu'da da benzer gelin havaları vardır.Örneğin “Cezayir” adıyla bilinen ağıt gelin alma havası olarak çalınır.

16. İs çıkarma ve ölenin arkasından okutulan 7 ve 40 mevlitleri

“... Ayceren her Cuma akşamı is çıkarıp onu babasına bağışladı...” (Nuh Tufanı, s.256)

İs çıkarma, ölen birinin hayrına, her Cuma günü veya akşamı bir şey pişirilip dua okumak olup Türkmenlere özgüdür. 7 ve 40 mevlitleri ise, her iki toplumda da mevcut olan, ölen kişinin ölümünün yedinci ve kırkıncı

gecelelerinde mevlit okutup, mevlide katılanlara yemek dağıtma âdetidir. Anadolu sahasında bunlarla birlikte, ölenin ruhunu şad etmek için “52.gece” mevlit okutma âdeti de vardır.

17. Altın ışık

“... İlk önceleri, avludan girer girmez, “kızım altın ışığımızın karnı doydu, mışıldayıp uyuyor” diye Ayceren’e bakıp gülümserdi...” (Nuh Tufanı, s.258).

Çocukların eve bolluk, bereket ve neşe getireceği ortak bir inanıştır. Türkmenler çocuğu “altın ışık” olarak tabir ederler. Türkiye’de ise tabir “altın top” şeklindedir.

“Altın Işık deyimi de Anadolu’da yaygın olarak bilinir. Milli Edebiyat Dönemi sanatçılarından Ziya Gökalp’in bu adda bir eseri vardır.

18. Yemek dağıtma

“...” Baba, olmazsa burada Ayceren’in aşını vereyim”...” (Nuh Tufanı, s.286)

Türkmenlere özgü, ölenin ardından üç ve yedinci günlerde yemek dağıtma âdetidir. Anadolu’da da üç ve yedinci günlerde helva dağıtma geleneği vardır.

Yemek dağıtma geleneği çok eski bir Türk geleneğidir. Ölenin ardından definden sonra unutulmadığını ve hatırlandığını, öbür dünyada rahat etmesi için arandığını ve anıldığını göstermek üzere ölümün üçünde, yedisinde, dokuzunda, kırkında ve ölümlerinin yıldönümlerinde merasim yapılır ve ziyafetler verilir,”ölü aşısı” dökülür.Ölü aşısına çeşitli isimler verilir.Bunlar arasında “kırk ekmeği”, “kazma takırtısı”, “kırk yemeği”, can aşısı”, “kazma kürek hakkı”, “hayat ekmeği” gibi isimler sayılabilir.Bu aşısı çokça insan çağırılır.Böylece ölenin memnuniyet duyacağına, ruhunun rahat edeceğine inanılır.(Kalafat 1990:113)

19. Gonam başı

“...Gümüş mezarlıkta daha fazla kalmaya yüreği dayanmadı Gümüş adlı kızı gonam başı yapan mezarlık Ayceren kızı da kucağına aldıktan sonra, geriye kalan ömründe, insanoğlunu karşılamaya kuvveti kalmadığını kabullenir gibi patikasında yandak bitirip ağlayıp kalmıştı...” (Nuh Tufanı, s.315)

Türkmen geleneklerine göre mezarlık olarak tespit ve kabul edilen yere ilk gömülen kişi “gonam başı” olarak adlandırılır ve o kişinin adı da mezarlığa ad olur.Bu gelenek Türkmenlere mahsus olup Anadolu sahasında mezarlıklar adlandırılırken böyle bir hususun dikkate alınmadığı görülür.

Ayrıca Türkiye’de bir mezarlığa ilk gömülen kişi için kullanılan bir deyim de bulunmamaktadır.

20. Damak kanı

“... Bir zaman sonra küçük Peygamber verdi uyanıp dışarı çıkmış. Çöp dibidir diye pantolonunu aşağı indirip damak kanına çişini yapmış...” (Nuh Tufanı, s.316).

Türkmenlerde hayvanlar kesilirken, kanlarının akması için açılan çukur “damak kanı olarak adlandırılır. Buranın temiz tutulmasını gerektiren gelenek ortaktır.

DEĞERLENDİRME:

Günümüz Türkmen Edebiyatına ait Nuh Tufanı adlı bu romanda yazar Türkmen Türk kültür hayatından yararlanarak, halk kültürüne ait motiflere eserinde yer vermiştir. Bunun sonucu olarak da geleneksel unsurlar söz konusu eserde geniş bir malzeme teşkil edecek ölçüde bulunmaktadır.

Aynı tarz Çağdaş Türk Edebiyatında da görünmektedir. Özellikle “Milli Edebiyat” dönemi roman ve hikayelerinde halk kültürüne ait motiflerin ve geleneksel unsurların kullanıldığı tipik örnekler vardır.

Eserden hareketle yukarıda, sıralanan gelenek ve inanışlar topluca ele alınacak olursa: “gonam başı, ak koyun kesme,” gibi Türkmenlere mahsus geleneklerin yanında, “altın ışık, genç kızların kopuz çalması, is çıkarma ve düğün adeti” gibi bazı küçük farklarla birlikte, birbirine çok benzeyen inanışların hem Anadolu hem Türkmen sahasında yaşadığı görülmektedir. Dikkati çeken, farklı olan veya birtakım farklarla birbirinden ayrılan geleneklerden çok, her iki toplumda da birbirinin aynı ve ortak olan âdet ve geleneklerin; -“göbek bağının toprağa gömülmesi, gelinlik çağındaki bir kızın evde kalması, baba yadigarı, dünürücü gitmek, misafirliğin üç gün olması Ramazan ayında hatim indirmek, evlatlık verme, Kur’an’ı öpmek, genç kızların evde halı dokuması, damak kanı, ölenlerin gökyüzünde yıldızının bulunması, yemek dağıtma”- bulunmasıdır. Ortak unsurların çokluğu, aynı kökten gelmenin, ortak tarihsel ve kültürel kaynaklardan beslenmenin, doğal bir sonucudur. Hem Türkiye hem de Türkmen sahasındaki çağdaş romancılar bunu eserlerinde yansıtmaktadırlar.

Maddi ve manevi kültürün ortak varlıkları olan gelenek ve göreneklerin canlı tutulup, tanıtılması, hem Türk toplumlarının sosyal ve siyasi hayatlarının güçlendirilmesi hem de kültür birliğinin devam ettirilmesi yolundaki adımlardan biridir.

KAYNAKLAR

- Acıpayamlı,Orhan. (1974) Türkiye’de Doğumla ilgili Adet ve İnanmaların Etnolojik Etüdü,Ankara,Atatürk Üniversitesi Yayınları:355
- Ayan, Dursun, Leloğlu Önal, Serap. (1999) “Geleneksel Kırsal Üretimden Organize Üretime Geçiş Sürecinde Türkiye ve Türkmenistan Halıcılığı Üzerine”, Ankara, 2000’li yıllarda Türkiye’de Geleneksel Türk El Sanatlarının Sanatsal Tasarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyumu Bildirileri,Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Buran, Ahmet; Alkaya, E. (1999) Çağdaş Türk Lehçeleri, Elazığ, Türkiye ve Türk Dünyası, İktisadi ve Sosyal Araştırmalar Vakfı, Elazığ Şubesi Yayınları:4
- Dedebaba Noyan Bedri. (2001) Bütün Yönleriyle Alevilik ve Bektaşilik, IV.cilt, Ankara,Ardıç yayınları
- Kalafat, Yaşar. (1990) Doğu Anadolu’da Eski Türk İnançlarının İzleri, Ankara, TKAE Yayınları: 112
- Kavruk, Hasan. (2003) Eski Türk Edebiyatı Ders Notları, Malatya
- Ögel, Bahaeddin. (1991) Türk Kültür Tarihine Giriş 3.cilt,Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları
- Ögel, Bahaeddin. (1995) Türk Mitolojisi 2.cilt,Ankara,Türk Tarih Kurumu Yayınları
- Nurmemmet , Annaguli. (1994) Nuh Tufanı (Çev. Nesrin K. Sis), Ankara, Aba Yayınları
- Sakaoğlu Saim. (1999) Masal Araştırmaları, Ankara,Akçağ Yayınları
- Sis, K. Nesrin. (1994) Çağdaş Türkmen Yazarı Annaguli Nurmemmetov ve Romanı Nuh Tufanı Üzerine, Ankara, Türk Dili, Sayı, 510, Haziran 1994, TDK Yayınları